

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. J.P.L.C. Dijkgraaf, S.Y. Kuurstra, drs. M. Polderman)

Uitspraaknr. 05.050

Datum:

2 november 2005

Pesten, onveilig schoolklimaat, onvoldoende communicatie; klacht gedeeltelijk gegrond; voortgezet onderwijs.

De klacht

Een moeder verwijt de school dat er onvoldoende actie wordt ondernomen om een veilig klimaat te creëren voor haar dochter. Zo heeft de directie onder andere ondoordacht gehandeld nadat zij melding had gemaakt van diefstal van diverse spullen van haar dochter. Ook heeft de school geen contact opgenomen met de politie nadat het meisje met pepperspray in het gezicht was gespreid en is na dit incident aanvankelijk geen actie ondernomen om de dader uit de buurt van het meisje te houden. Daarnaast klaagt de moeder erover dat de school onvoldoende met haar communiceert. Ook wordt onvoldoende binnen de school gecommuniceerd, waardoor docenten niet weten wat er gaande is op de school.

Tevens klaagt de moeder over onzorgvuldig handelen van een docent. Deze onderneemt geen actie om het pesten tegen te gaan en neemt haar dochter niet serieus. Ook maakt hij kleinerende opmerkingen tegen haar en lacht hij haar uit.

De visie van partijen

De dochter is sinds het schooljaar 2004/2005 op school regelmatig bestolen. In een periode van acht maanden zijn meerdere mobiele telefoons, verschillende buskaarten, een mp3-speler en een portemonnee met inhoud gestolen. Omdat haar dochter vrij ver van school woont wil de moeder dat zij een telefoon bij zich heeft. Toen haar dochter de mp3-speler via een medeleerling terug kon kopen heeft de school verhinderd dat zij deze weer in bezit kon krijgen door tegen de medeleerling te zeggen dat hij geen gestolen spullen op school mocht verkopen.

De moeder of haar dochter hebben verschillende keren aangifte van diefstal gedaan bij de politie.

Ook hebben zij aangifte gedaan van een incident waarbij de dochter door een medeleerling met pepperspray in haar gezicht werd gespoten. De school heeft zeer laks gereageerd op het incident: er is nauwelijks naar de spray gezocht. Medeleerlingen hebben haar moeten verzorgen en ze heeft zelf haar ouders moeten bellen om te vertellen wat er gebeurd was. In eerste instantie werden de dochter en haar belager zonder toezicht in één ruimte gezet.

Pas na aandringen van de moeder is de medeleerling overgeplaatst naar een ander leshuis. Dat neemt niet weg dat de dochter hem op school nog steeds tegenkomt. Zij voelt zich in deze situatie niet veilig. De school heeft de politie niet in kennis gesteld van dit ernstige incident.

Ook de onderwijsinspectie heeft in het laatste rapport over de school opmerkingen geplaatst bij het in onvoldoende mate realiseren van, kort gezegd, een veilige situatie op de school.

De school houdt de moeder niet op de hoogte van voorvallen waarbij haar dochter betrokken is. Ook krijgt zij maar weinig respons van de school op de meldingen van diefstallen en andere incidenten. Pas als zij doorvraagt krijgt zij soms te horen dat de school voornemens is aandacht te besteden aan een voorval.

Ook met de communicatie binnen de school is het slecht gesteld. Zo zijn niet alle leraren op de hoogte van de ernstige incidenten die zich op school voordoen. Door het niet delen van dit soort informatie verslechtert het klimaat op school. De dochter komt thuis met verhalen over racisme en drugsgebruik zonder dat de moeder het idee krijgt dat daar op school iets aan gedaan wordt.

Na de diefstallen en het incident met de pepperspray heeft de docent sarcastische opmerkingen tegen de dochter gemaakt. Toen zij een keer met parfum bespoten was zei hij dat ze maar blij moest zijn dat het geen pepperspray was. Hoewel dit voorval tot nu toe door de school ontkend wordt, heeft de moeder een getuigenverklaring op papier staan van een vriendin van haar dochter die daarbij aanwezig was. Ook heeft de docent na een incidentje met een medeleerling tegen de dochter gezegd dat hij haar aan zou geven bij de politie. De moeder beschouwt dit als een reactie op de aangiftes die zij en haar dochter hebben gedaan. De docent geeft er blijk van zijn leerlingen niet serieus te nemen door hen uit te lachen en kleinerende opmerkingen tegen hen te maken.

De afdelingsleider beschrijft wat er op de school aan gedaan wordt om voor de leerlingen een veilig klimaat te scheppen. Zo is de, grote, school in kleinere eenheden (leshuizen) opgedeeld waarbinnen iedereen elkaar kent en op die manier een vertrouwde plek heeft. Niet alles verloopt altijd vlekkeloos, maar de school doet er alles aan om onregelmatigheden te stoppen. Er vindt nauw overleg met de politie plaats en incidenten worden bij de politie gemeld.

De dochter is een erg slordig meisje dat vaak spullen kwijt is. Ook heeft ze, in strijd met de op school geldende regels, vaak een telefoon en auditorattributen bij zich. Daarnaast bevindt ze zich soms op plaatsen binnen de school waar ze op dat moment helemaal niet mag zijn. Dit alles bevordert de controle en de beheersbaarheid niet, hoewel het natuurlijk ook geen vrijbrief voor anderen is om spullen van haar te stelen.

Wat het incident met de pepperspray betreft stelt de afdelingsleider dat prioriteit is gegeven aan het opvangen van de dochter, het bellen van haar ouders en het horen van de betrokkenen. Daarna bleek dat de ouders de politie al hadden ingelicht over het incident zodat daar voor de school geen taak meer was weggelegd. Bovendien had de school nog niet eerder met pepperspray te maken gehad en wist men niet dat het beschouwd kon worden als een verboden wapen.

De afdelingsleider weerspreekt dat de dochter en haar belager alleen in een ruimte zijn achtergelaten. Zij is in het bijzijn van enkele leerlingen die haar naar school terug hadden gebracht in de ruimte van de conciërge geweest. Daar hebben medeleerlingen haar in afwachting van de conciërge (tevens bedrijfshulpverlener) geholpen bij het spoelen van haar ogen.

Vervolgens is de dochter volgens afspraak thuisgebleven, maar na twee dagen verscheen zij onaangekondigd weer op school. Daardoor heeft zij haar belager kunnen ontmoeten, die overigens wel meteen daarna naar een ander leshuis is overgeplaatst. Dat was nog niet eerder gebeurd omdat de school er de voorkeur aan gaf dat in overleg met de vader van de jongen te doen in plaats van eenzijdig. Het overleg met de vader was nog gaande toen de dochter weer op school verscheen. De medeleerling is na twee nieuwe incidenten inmiddels van school verwijderd.

In de klas is regelmatig aandacht besteed aan respect voor elkaar en elkaars spullen. Als er sprake is van diefstal kan een leerling zelf aangifte doen bij de politie. De school bespreekt wel heel regelmatig de veiligheid en het veiligheidsbeleid met de politie. Men werkt er hard aan om de leerlingen een veilig klimaat te bieden. Soms wordt gericht onderzoek in kluisjes verricht; algemene kluisinspecties vinden niet plaats.

Het incident met de pepperspray is naderhand niet concreet met de leerlingen van de klas of de unit besproken. De afwikkeling heeft plaatsgevonden met de vader van de jongen die de pepperspray gespoten had. De docenten van het leshuis waren wel van het incident op de hoogte, de overige docenten van de school zijn er niet expliciet van op de hoogte gebracht.

De docent weerspreekt de stelling van klagers dat hij sarcastische opmerkingen tegen de dochter heeft gemaakt. Hij herinnert zich alleen een ontmoeting op de gang waarbij de dochter tegen hem zei dat ze met parfum in haar gezicht was gespoten. Hij heeft haar naar haar mentor verwezen om de zaak op te lossen. Die was daarvoor het meest aangewezen en de docent moest naar zijn eigen klas. De dochter maakte op hem overigens allerm minst de indruk in paniek te zijn.

De docent ontkent dat hij bij een ander voorval gezegd heeft dat hij de dochter aan zou geven bij de politie. Volgens hem heeft de dochter zelf in het bijzijn van anderen ook al aangegeven dat het een andere docent geweest moet zijn die de opmerking heeft gemaakt.

De docent heeft zijn excuus aangeboden voor het geval de dochter zich gekwetst gevoeld heeft door iets dat hij gezegd heeft. Daar moet echter niet uit worden afgeleid dat hij sarcastische opmerkingen tegen leerlingen maakt.

Ter zitting hebben de docent en de afdelingsleider verklaard dat het handhaven van de orde op de gangen een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle medewerkers is.

Overwegingen van de Commissie

Kern van de klacht is het gebrek aan veiligheid op school. De moeder heeft haar klacht daarbij meer gericht tegen de school in het algemeen dan tegen de door de Commissie als verweerders aangemerkte personen. Om recht te doen aan die bedoeling zal de Commissie zich uitspreken over het veiligheidsbeleid van de school en daarbij het handelen van de als verweerders aangemerkte personen als illustratief beschouwen.

De moeder heeft een aantal voorvallen genoemd waarbij volgens haar de veiligheid op de school in het geding was. Het betrof diefstal van waardevolle eigendommen van de dochter (iPod, telefoons en dergelijke) en een incident waarbij zij door een medeleerling met pepperspray in haar gezicht werd gespoten. Hoewel niet met zekerheid vast te stellen valt hoe een en ander precies in zijn werk is gegaan, rijst voor de Commissie het beeld dat de

dagelijkse werkelijkheid op de school een andere is dan het in beleidsdocumenten beschreven klimaat op de school. In die zin lijkt er weinig veranderd sinds het uitkomen van het rapport van de onderwijsinspectie in 2004 (in welk rapport de school overigens een overwegend goede waardering ontving).

Het meest in het oog lopende voorbeeld op dit vlak is de manier waarop de school heeft gereageerd op de meldingen van diefstal. De dochter heeft een fors aantal keren gemeld dat er spullen van haar waren gestolen. In de Schoolgids (Hoofdstuk 3, Schoolregels, nummer 18 onder de adviezen) staat dat de school aangifte bij de politie zal doen in geval van diefstal. Ook zal de dief voorgedragen worden voor een schorsing. Op de meldingen van de dochter heeft de school echter niet één keer gehandeld conform de zelf geformuleerde regel. Ter zitting heeft de afdelingsleider verklaard dat de leerling zelf aangifte bij de politie kan doen. Dat moge zo zijn, het schoolbeleid schrijft voor dat (ook) de school aangifte doet van diefstal. Zeker nu het ging om diefstal van waardevolle spullen valt niet in te zien waarom afwijking van het geformuleerde beleid geboden was.

Het voorval met de pepperspray laat naar het oordeel van de Commissie eenzelfde beeld zien. Waar daadkrachtig en voor iedereen herkenbaar optreden geboden was, heeft de school de eerste zorg voor de dochter aan medeleerlingen overgelaten, heeft de dochter zelf als eerste haar ouders gebeld en is een grondig onderzoek naar het incident achterwege gebleven. Ook de gang van zaken daarna laat niet een beeld zien van koersvastheid en daadkracht. Het incident deed zich in schoolverband voor en het is zeker dan aan de school om de regie van de afhandeling ter hand te nemen. Zonder voor te willen schrijven hoe de school die rol precies had kunnen invullen kan de Commissie wel uitspreken dat bij die regierol niet hoort dat de leerling zelf de ouders informeert, dat leerling noch ouders over de te nemen vervolgstappen worden geïnformeerd en dat de school verrast is als de leerling zich na twee dagen weer op school meldt. Dat de positie van de medeleerling na die twee dagen ook nog onduidelijk was, getuigt evenmin van daadkracht en besluitvaardigheid. De Commissie merkt daarbij op dat een en ander minder met strengheid dan met duidelijkheid en herkenbaarheid te maken heeft. In dat kader verdient het ook aanbeveling om ernstige incidenten zoals dat met de pepperspray binnen de school te bespreken, zowel met de docenten als met alle klassen. Nu is daarvan niets gebleken, hetgeen een gemiste kans is als het gaat om het scheppen van duidelijkheid binnen de school.

De Commissie zal het schoolbestuur adviseren met alle betrokkenen op school die medeverantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het veiligheidsbeleid dat beleid door te nemen en met de verantwoordelijken een plan op te stellen over de vertaling van het beleid naar de praktijk.

Tot slot is de Commissie van oordeel dat niet gebleken is dat leerlingen binnen de school in het algemeen sarcastisch worden bejegend door docenten, noch dat zulks voor de dochter in het bijzonder heeft gegolden.

Het oordeel van de Commissie

De klacht is in zoverre gegrond dat het op de school ontbreekt aan een herkenbare uitvoering van het geformuleerde veiligheidsbeleid en aan de communicatie daarover. De klacht is voor het overige ongegrond.

Advies aan het schoolbestuur

De Commissie beveelt het schoolbestuur aan te bewerkstelligen dat het geformuleerde veiligheidsbeleid binnen de school bekend raakt en uitgevoerd gaat worden.